

פרשת נח

תשפ"ו

גיליון 282

א לעבטיגער שבת

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא

זכות אבות יגן עלינו

פניני פרשה

"אלה תולדות נח" (ו ט)

"נח" אותיות "חן" ועיווין בשיחות הר"ן (שיחה מד): שבשמו של האדם מרומז מהותו ובחינתו, וזהו הכתוב אצל נח: "ונח מצא חן בעיני ה'".

"אלה תולדות נח" (ו ט)

אפ"ל בהקדם ע"פ דבריהם (ב"ר פ"ל): **דתולדותיהם של צדיקים הם מצות ומעשים טובים**. ובלקוטי מוהר"ן, (תורה כה) דעיקר השארת נצחיות מעשה האדם הוא ב'שכל הנקנה' שעבד על כך והוא אצלו כמתנה. ועיין גם ב'דב"ל ג' על 'משל' (פרק ג, כג) **דשכל הנקנה הוא נצחיות אצל האדם**.

וזהו: ראשי תיבות של: **אלה תולדות נח**: הוא: **אתן** - לשון **מתנה** - רמז על **התולדות שהם מעשי הטובים**, שיהיו בבחינת **אתן** - לשון **מתנה** קנין ב'שכל הנקנה'.

"כי מלאה הארץ חמס" (ו יג)

בדברי רש"י, **"לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל"**. ואפ"ל **"גזל"** בגימטריא **"ארבעים"** (עם הכולל). וזהו הכתוב: **"ויהי המבול על הארץ ארבעים יום"**.

"את האלקים התהלך נח" (ו ט)

בדרכי עבודת האלוקים, יש להיות **"מתהלך"** ולא **"עומד"**, וכמובא על כך. וזהו **"את האלוקים התהלך נח"**.

והוא ע"ד הכתוב: **"מי יעלה בהר ה'", להיות תמיד עולה**.

ואפשר להוסיף, שהר"ת של זה הפסוק: **"את האלוקים התהלך נח"** הוא בגימטריא כראשי תיבות של הפסוק שכתבנו: **"מי יעלה בהר יק"ק"** (עם הכולל).

"ותשחת הארץ לפני האלוקים ותמלא הארץ חמס" (ו יא).

על דרך: **"עבירה גוררת עבירה"**, בריש: **"ותשחת הארץ"**, ולאחר מכן **"ותמלא הארץ חמס"**.

"ותשחת הארץ לפני האלוקים ותמלא הארץ חמס" (ו יא).

בדברי רש"י, לשון: **ערות**. ואפשר לומר וזהו הכתוב בבאן: **"ותשחת הארץ לפני האלוקים"** דהפגם הזה של קדושה הוא פגם בהקב"ה בעצמו כביכול - וכמובא ע"כ, וזהו: **"לפני האלוקים"**. ובלקוטי מוהר"ן (תורה כט) שענינו של ברית קודש הוא בשם **"שדי"** - שמו של הקב"ה כביכול.

וזהו גם הכתוב מיד בפסוק שלאחריו פעם נוספת: **"וירא אלוקים את הארץ והנה נשחתה"** דיוק של: **"וירא אלוקים"**.

עמדו אובדי עצות. תלמידו של רבינו שהתלווה עמו לנסיעה, נפל לבו בקרבו. דומה כי הגלים שוטפים את כל הספינה... בנוסף לכך הגיע עב ענן שחור שאיימה להטביע עוד יותר את כל הספינה

ברגעים קשים אלו, כאשר היו תלויים בין שמים לארץ פנה התלמיד אל רבינו באמרו: מילא אני, קשה עלי כעת אפילו להתפלל התפילה שתקנו אנשי כנסת הגדולה, אך אתם הרבו נא בתפילה ובקשה. ורבינו ענה לו בין שאר דבריו: השם יתברך יודע האמת, כי לא השתמשתי מעודי בזכות אבות, ברם עתה בלית ברירה בשעת הסכנה העצומה, מבקש אני: ריבונו של עולם: עזרני בזכות סבי רבי ישראל בעל שם טוב! בזכות סבתי אדל! ובזכות הסבא רבי נחמן מהורדנקה!

ואז, כאשר היה נראה כי אפס תקוה, נצננה ישועת השם, ורוח סערה חדשה נטלה את הספינה הרחק מעבר לענן, ודרך חדשה נסללה בים רחוק מהסערה... וכשהסערה פסקה היה זה בערב שבת, רבינו עמד אז לומר את המזמור "הודו לה' כי טוב" שנוהגים למר במנחה: "יורדי הים באניות... המה ראו מעשי השם ונפלאותיו במצולה ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומםם גליו, יעלו שמים ירדו תהומות... ויצעקו אל השם בצר להם וממצוקותיהם יוציאם, יקם סערה לדממה ויחשו גליהם, וישמחו כי ישתקו... יודו להשם חסדו ונפלאותיו לבני אדם..."

לנצח על מלאכת בית השם

אכן כן גדול הוא זכות אבות. רבים הם דברי חכמינו במדרש ובאגדה, בדברי הוזהר ועוד, לאורך ימי קורות עם ישראל על גודל וכוה זכות אבות. וכבר אמרו במדרש (ילקוט"ש בראשית מא): מה הגפן הזו סומכין אותה על גבי עצים יבשים והיא חיה, כך הם ישראל אינן חייין אלא בזכות אבותיהם אף על פי שמתו, שנאמר (ויקרא כו, מב): **"וזכרתיו וגו"** "קה זכות אבות יגן עלינו. נצח ישראל מצרותינו גאלנו. ומבור גלות דלנו והעלנו. לנצח על מלאכת בית השם", נצל איפה כוח וזכות אבותינו לדברים טובים, מועילים ותכליתיים: לנצח על מלאכת בית השם...

שירת הפרשה

זכותם של אבות למדים אנו בפרשה
נדבק בדרךיהם וזכותם נמשכה.

שאל אביד ונגדד זקניד ויאמרו לך
נשמעת ההוראה ללב פסך ומקד.

תפלתם של אבות על צאצאים - גדע נאמנה
זו היא זכות קיימם בגלות הארצה.

זכר נא לאבות שנשבעת להם בך
קרב נא בכוח סגורם ותפלתם-בניד אהובך.

השבוע בפרשייתנו בדברי המדרש (ילקוט שמעוני) קוראים הפסוק על אברהם ושרה: **"הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם, הביטו אל צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם"** (ישעיה נא, א ב).

וכבר גם מובא במדרש בפרשייתנו הפסוק: **"זכר ימות עולם בינו שנות דור שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך"** (דברים לב ז) דקאי על דור אנוש והפלגה וכו', דיש להתבונן בדורות הקודמים, ומידה טובה מרובה להידבק בזכות אבות, זכות אבותנו הקדושים. וכבר אמרו (מד"ר בראשית ע): **נטל הקב"ה שיחתן של אבות ועשאן מפתח לגאולתן של בנים**. ובדברי הזהר (שלח קעד) **באתר דאית תמן אבות, אית תמן שכיתא**.

עיקר קיומנו ועתידנו

וכה הם תורף דבריו ב'ליקוטי הלכות' (הכשר כלים ד ז): עיקר קיום העולם הוא בזכות הצדיקים שוכני עפר, כמו שנאמר בזהר הקדוש: **אלמלא תפילת הצדיקים שמתו שמתפללים על החיים לא היו מתקיימים עולמא**. ועל-כן אפילו משה רבנו, עליו השלום, כשהתפלל על ישראל ביקש בזכות אבות, כמו שנאמר, **"זכור לעבדך לאברהם וכו"**. וכן עיקר גאולת מצרים היה בכוח עצמות יוסף, כמו שנאמר, **"ויקח משה את עצמות יוסף עמו"**.

כי בסוף הגלות מתגברת הסטרא אחרא ומתפשטת לאורך ולרוחב כל כך, עד שאי אפשר להכניעה ולהשפילה כי אם בכוח הצדיקים שנשתלקו, שהם גדולים במיתתן יותר מבחייהם, שעולים עד אין סוף וגומרים ישועות ישראל בשלמות, מה שלא היו יכולים בחייהם... וכמו שנאמר: **"טובתי בל עליך לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי במ"**.

התכלית והמטרה של זכות אבות

אך כשמדברים על זכות אבות בל לנו לשכוח, שעיקרם של דברים הוא בהמשכת דעתם ומעשיהם הטובים כאן בעולמנו. והא לך תורף דברי מוהר"ן (ליק"ה בציעת הפת מא): עיקר זכות האבות אברהם יצחק ויעקב ויוסף, וכל השבעה רועים: שכולם עסקו בהמשכת הדעת הקדושה להמשיכו לבניהם, ולבני בניהם עד עולם, להודיעם כי ה' הוא האלוקים כמו שנאמר באברהם אבינו שהוא הראשון מהשבעה רועים שגילה אלקותו בעולם: **"כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו לשמור דרך ה'"**. ואנחנו מבני בניהם נמשיך עלינו דעתם הקדוש והנורא שהמשיכו, עד שנתעורר מעצמנו להתקרב אליו יתברך, על-ידי שכבר גילו שעדין ה' אתנו: כי מלוא כל הארץ כבודו, ועיי' שאנו בעצמנו נתעורר עיי' דעתם הקדוש שהמשיכו עלינו, אז דיקא ימשך עלינו זכותם הגדול.

התפילה בזכות אבות בסערת הים

היה זה עת חזר רבינו מנסיעתו הארוכה לארץ ישראל, סערה גדולה פרצה כשהיה בספינה, הספינה טולטלה עיי' הגלים בחזקה ואנשי הספינה

הַמִּשְׁכָּה הַיְּמִינִי פֶּרֶשׁה

"והקמתי את בריתי אתך ובאת אל התיבה" (ו יח)

בדברי ה' בעל שם טוב' בפרשייתנו, וכן הוא ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה ק"ב), ד'תיבה' רומזת על תיבות הפילה.

וב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה ב, נא, פג) דהתפילה תלויה בקדושה, בתיקון הברית. וזהו: "והקמתי את בריתי אתך", בכוח 'שמירת הברית', או אז "ובאת אל התיבה" יכולים להתפיל.

וזהו גם המובא בהמשך, הפסוק (ז א) "בא אתה וכל ביתך אל התיבה כי אותך ראיתי צדיק", דעל ידי דרגת 'צדיק' – קדושה' באים אל 'תיבות התפילה', וכדברינו.

וב'ליקוטי הלכות' (נשיאת כפים ה ט) דעיקר מי המבול בא על פגם הברית, ובכות התיבה – הדיבורים הקדושים ניצולו מהם.

"ומן הבהמה אשר איננה טהורה" (ז ה)

בדברי חז"ל (פסחים ג) למדים מכאן דלעולם ידבר אדם בלשון נקיה. ואפ"ל, דיש כאן "חמשה תיבות", דרומז על הדיבור בחמשה מוצאות הפה. וכן ה' רומז על הדיבור, דהוא 'אתא קלילא', דבו נברא העולם, וב'ליקוטי הלכות' (נט"ו ו קז) אות ה' הוא בחינת אתא קלילא דלית בה מששותא.

ו'בערכים בקבלה' להרה"ק המקובל רבי מאיר פאפיראש מגורי האר"י: "ה' בה כלולות כל ה"ב אתון כי ממנה יצאו, ולכן באות ה' ישנה שתי ואר"ן (שתי רגלי האות) ועוד אות ה' (המקף הקטן) שהם יחדיו כ"ב".

ועיי' ב'ליקוטי תורה' להאר"י ז"ל (פרשת וישלח דף מז) שאות ה' הוא הפה.

"נבקעו כל מעינות תהום וארובות השמים נפתחו" (ז יא)

אפ"ל דקאי על התורה, 'מימי התורה', בריש 'איתערותא דלתתא' – 'מעינות תהום', ולאחר מכן 'איתערותא דלעילא' – 'וארובות השמים נפתחו'.

"וירבו המים וישאו את התבה ותרם מעל הארץ" (ז יז)

"אין מים אלא תורה", וזה 'וירבו המים וישאו את התבה' בכוח התורה ותיבותיה, דתיבה רומזת על תיבות קדושות (ליקו"מ ק"ב), "ותרם מעל הארץ" מתרוממים מהארציות והגשמיות. וכמובא על גודל כוח התורה.

"כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו" (ז כ"ב)

כבר מובא (ליקוטי מוהר"ן ח, ועוד) בגודל מעלת ה'רוח חיים דקדושה', ההתלהבות ורוח חיים לעבודת ה'. וזהו "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו" – בכוח הרוח חיים, "מכל אשר בחרבה מתו" – 'חרבה' מלשון "חורבן", דמבטלת חורבנו של האדם. וד"ק.

ובהמשך: "ויעבר אלוקים רוח על הארץ וישכו המים" דבכוח ה'רוח חיים' של קדושה, "וישכו המים" נשקטים גלי הים הסוערים של התאוות הרעות העוברים על האדם.

"ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה" (ח יא)

רש"י בפירושו ממדרש אגדה: דזה רומז על פרנסתו של אדם ממעלה. ואפשר לומר בדרך רמז: דזהו: "לעת ערב" כשקשה וחשוך לאדם בפרנסתו – דאז צריכים התחזקות יתירה באמונה בהש"ת. בבחינת "ואמונתך בלילות".

ואפשר להוסיף להגימטריא של הרה"ת "לעת ערב" (עם ב' התיבות) הוא 'אמונה', רמז על אמונה בפרנסת ברואינו.

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זי"ע

"אשר בו רוח חיים" (בראשית ז ט"ו)

כל עוד רוח חיים בקרבו

היה זה החסיד הדגול, עובד ה' מנעוריו, רם הייחוס ורב המעלה, ה"ה הרב החסיד רבי אלעזר מרדכי רוזנפלד זצ"ל, חתנו של האי חסידא רבא איש האשכולות רבי שמואל הורביץ מגדולי וחשובי זקני עדת החסידים – אשר שבק לו חיים בימי עלומיו, בשיא פריחתו לאחר מחלה קשה שקיננה בו.

רבות נכתב עליו, ובמדורנו השבוע נתמקד על ערוב ימיו והסתלקותו לשמי רום (ע"פ ירחון "אבקשה"). כל עוד פיעמה בו נפש רוח חיים...

ר' אלעזר מרדכי, אברך צעיר כבן שלושים, ולפתע החל חש במיחושים שונים ומשונים, ייסורים קשים תקפוהו עד שנאלץ בעל כרחו לפנות לרופאים.

בתקופה זו התגלו מידותיו וגדלות נפשו במלוא הדרם. היה זה כאשר חזר הביתה לאחר ששמע על מחלתו מפי הרופא, למרבה הפלא היה נראה רגוע ומרוצה ואף התחמק מלספר בביתו מה אמר הרופא. אך כאשר נאלץ לענות לשאלת בני ביתו סיפר שהרופא גילה לו בקור רוח כי הוא חולה במחלה הידועה רח"ל וכי לפי מדע הרפואה נותרו לו רק חודשים ספורים בזה העולם.

הרופא שציפה ורגיל היה לראות תגובה של חרדה וייאוש, הופתע כאשר במקום זאת ענה לו: "אם חיי היו נתונים בידך הייתי אכן נבהל, אך מאחר ואני ביד ה' איני מתיירא כלל".

בספרו זאת הוסיף ואמר לבני ביתו: כי הוא מודה להשם יתברך על שהספיק בשנותיו הקצרות להקים משפחה בישראל ברוכת ילדים בליעה"ר: אילו הייתה המחלה מתגלה בבחורתי הרי שלא הייתי זוכה להקים בית בישראל, כמה עלי להודות לה' שכן זכיתי לכך..."

תחזיות הרופאים לא התממשו, והוא האריך עוד כמה וכמה שנים מעל ומעבר למה שחזו לו, וכאשר ביקר לאחר הסתלקותו אל אותו רופא לבקש 'תעודת פטירה', סירב הרופא להאמין שאדם זה עדיין חי עד כה.

אולם היו אלו שנים של ייסורי גוף ונפש שאין לתאר, כאשר שנה לפני פטירתו אף נאלצו לקטוע את ידיו. אך למרות כל זאת הוא התחזק תמיד והאמונה והשמחה לא משו ממנו כלל וכלל. גם כאשר תקפו עליו ייסוריו לא הסכים לקחת משככי כאבים, באמרו כי שני דברים מצילים אותו מייסורים: כשהוא מתעמק בלימוד התורה, או כשהוא מדבר מצדיקים...

ברצונו למנוע צער מהוריו, השתדל מאוד להראות להם תמיד פנים שמחות ואזר את כל כוחות נפשו שלא להוציא אפילו אנחה בזמן שאביו ביקר אצלו, אף שהדבר היה כמובן קשה וכבד עליו ממשוא.

שנותיו האחרונות עברו עליו מתוך הכנה עילאית למעבר לעולם האמת שכולו טוב, כאשר עוד מקודם לכן היה רגיל לחיות מתוך חשבון נפש מתמיד, יישוב הדעת ודעה צלולה. בימים אלה חקר ודרש על כל מעשיו מיום עמדו על דעתו ותיקן כל מה שראה לנכון, שלח את אחד מיידידיו לרצות חבר מהחידור שהכהו פעם כדרכם של נערים, ושלח לפצותו בסכום של אלף דולר, בהוסיפו שהוא מקווה שזה מספיק, ואם ירצה יוסיף לו, כי חישב את כל כללי הלכות נזיקין כצער, נזק, בושות, ריפוי וכו'.

בכלל: על גודל זהירותו בממון מספר ידידיו הרב החסיד רבי בן ציון גרוסמן ז"ל ששבק לו חיים בימי הסוכות תשפ"ו: "כאשר התחלתי להביא לו כספים כדי להקל בפרנסת הבית בימי מחלתו, הוא שלח אותי לשאול את אבי הגאון רבי ישראל זצ"ל, היות ולפעמים הכסף הוא יותר ממה שהוא צריך עכשיו בפועל, האם צריך להחזיר את הכסף לתורם? ואבי פסק שיותר להשתמש עם כל הכסף ואין צריך להחזיר כלום, אך הוא, ברגע ששמע שאינו חייב להחזיר את הכסף, שלח מיד את כל יתרת הסכום לצדקה" - - -

גם בעת ניסיון שכזה לא הניח ידו מהתקשרות לצדיקים, סיפור שבחם והעיסוק בגדולתם. אף חיזק את עצמו בכל מה שהצליח לעשות. באותם ימים רגיל היה לשורר ולזמר ולרקוד ולחזק את עצמו עם המילים: "יחסידי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמינו". או הניגון העתיק באידיש: "גייט אריין נחמה'לאך, אין אידישע נשמה'לאך, גייט אריין א חיות אין א איד" - - (הכניסו נחמות לנשמות יהודיות, הכניסו חיות ביהודי - - -).

עבדו את השם בשמחה

מן הספר 'החזקת ה'אש' המהדים

לְדִים יָקָרִים ! כְּלָנוּ מְכִירִים אֶת הַפְּסוּק בְּתֵהִלִּים: "עֲבַדוּ אֶת ה' שְׂמֵחַ בְּשִׂמְחָה", שְׂאֵנוּ צְרִיכִים לְעֲבֹד אֶת ה' שְׂמֵחַ, לְלַמֵּד וּלְהַתְפַּלֵּל, וּלְעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה.

גַּם אִם נִרְאֶה לָנוּ לְפַעְמִים זְמַנִּים קָשִׁים, שְׂזָה כְּמוֹ חֹשֶׁךְ וְאִפְּלָה, אָנוּ צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה עִם ה' שְׂהִיָּה לָנוּ יוֹתֵר טוֹב, עִם הַיָּמִים הַטּוֹבִים שְׂהִיָּה לָנוּ, שְׂרָאִינוּ זֹאת.

וְכֵן הַמִּשְׁכִּיל זֹאת רְבוּנוּ: הִנֵּה פֶּעַם עוֹר, שְׂלֹא עֲלִינוּ הוּא אֵינוֹ רוֹאֶה, הוּא סוּמָא שְׂמִגְשֵׁשׁ בְּאִפְּלָה. אֲךָ עוֹר זֶה פֶּעַם הוּא כֵּן הִיָּה כּוֹל לְרָאוֹת, הוּא פְּשׁוּט אֲבָד אֶת רְאִיתוֹ.

וְעוֹר זֶה אֵף שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹאֶה קֶצֶת, אֲךָ הוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ הֶרְבֵּה דְּבָרִים יָפִים וְנִפְלְאִים, הֵרִי הוּא רָאָה פֶּעַם, וְלָכֵן הוּא מְכִיר אֶת הַדְּבָרִים הַיָּפִים שְׂרָאָה פֶּעַם, הוּא שְׂמֵחַ בְּכֶן – שֶׁפֶּעַם רָאָה אוֹתָם, וְהוּא יוֹדֵעַ שְׂאֵלוֹ דְּבָרִים יָפִים מְאֹד וּמְעֻנְיָנִים, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשְׁנוּ אוֹר גַּם אִם הוּא לֹא רוֹאֶה אוֹתוֹ קֶצֶת בְּעֵינָיו שְׁלֹ.

כְּאוֹתוֹ דְּבָר – יֵשׁ לָנוּ לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה, וּלְקוֹת שְׂהִיָּה לָנוּ עוֹד יוֹתֵר טוֹב – כְּמוֹ שֶׁפֶּעַם הִיָּה לָנוּ יָמִים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁפֶּעַם זְכִינוּ לְרָאוֹת אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב הוּא. הֵרִי חוּיוֹנוֹ אֶת הָאוֹר כְּבָר... הַעֲקָר שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לְדַעַת; שְׂאֵנוּ צְרִיכִים לְחַפֵּשׁ תְּמִיד תַּחְבּוּלוֹת אֲדָה לְהִיֹּת שְׂמִיחִים, לֹא לְתֵת לְעַצְבוֹת לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵינוּ. נִזְכֵּר שֶׁהֵשֵׁם רוֹצֵה מְאֹד לָנוּ לְעֲבֹד בְּשִׂמְחָה וּבְרִנָּה.

נחפש

תחבולות

ודרכים

איך להתחדש

בתמידות

גם

בימות השנה

הפשוטים !

זְרִית רְאִיָּה <<